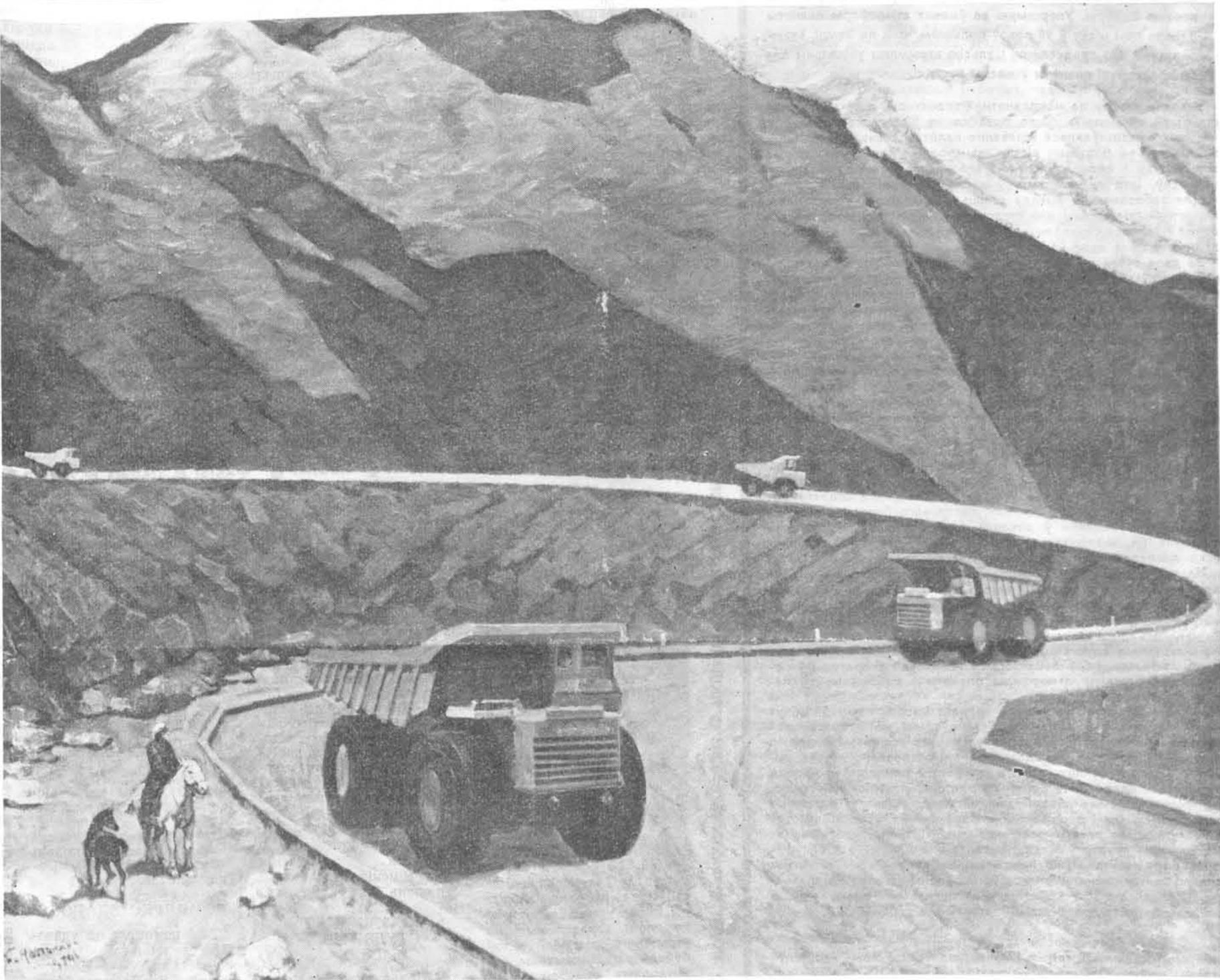

Голас Радзімы

№ 43 (1407) КАСТРЫЧНІК 1975 г. ВYДАННЕ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ ГОД ВYДАННЯ 20-ТЫ ЦАНА 2 КАП.

Беларускія волаты.

Карціна Б. НЯПОМНЯШЧАГА.

МІНСК ГСП
Ул. Краснаармейская 9
Гос 6-ка ім. Леніна

ЯК НЕЗАБЫЎНУЮ казку, з асалодай усламінаю свой першы прыход у заводскі цэх. Высокі, светлы, ён проста халадзіў мяне сваёй таямнічасцю, незразумелымі ўзорамі мадэляў каля кантрольнай пліты, якраз абাপал праезд. Тут было не так, як у калгаснай стальмашні — цёпла, механізавана. І людзі з прыходу здаліся нейкімі волатамі: дужэйшымі, спрытнейшымі, разумнейшымі, чым мае аднавяскоўцы, я сам.

А то раптам падб'ягае блізка адзін з такіх «веліканаў»... Усяго па плячо мне.

— Пётр Міхалькевіч... Твой настаўнік, — без ніякіх вітаецца за руку і гаворыць. — Пойдзем да варштата. Скінеш свой флоркі бушлат. Ды і клэш, каб лягчэй, зменіш на картовікі... Шчыты будзеш клеіць...

Мяне ажно скаланула ад такой яго дзелавітасці. Нічога ж не разумею, што да чаго ў цэху, а ён... Ды Пётр Паўлавіч не зважае на маю разгубленасць.

ПАРТРЭТЫ МАІХ ЗНАЁМЫХ

ПІСЬМЕННІК, ЯКІ ВЫЙШАУ З РАБОЧЫХ, ПІША ПРА СВАІХ СЯБРОУ ПА КЛАСУ

Ківае галавою, каб ішоў за ім. І ўжо расказвае, што ўзбоч з намі стракаціць стужкавая піла, лявей — вужакай увіваецца шліфавальны круг, там рэйсмус грыміць, як рэактыўны самалёт на пад'ёме, далей фуганак...

Праз месяц навучання, цярплівасці да маіх няўдач і клапатлівай бацькоўскай спагады, ён выпусціў мяне на самастойную працу. І яшчэ доўга папраўляў, падказваў, цешыўся ўдачай.

Які гэта дарагі, памятны на ўсё жыццё любімы настаўнік,

хоць у Пятра Паўлавіча за плячыма было не скончаных сем класаў!

На маіх вачах, можна сказаць, Міхалькевіч яшчэ некалькі юнакоў вывеў у людзі. Заўважылі яго. Запрасілі ў школу майстроў, што арганізавалася пры заводзе і без адрыву ад вытворчасці рыхтавала спецыялістаў для сваіх патрэб. Пасля заканчэння вучобы Пятра Паўлавіча прызначылі майстрам вытворчага навучання моладзі. Дзесяткі людзей, што называецца, прайшлі праз яго рукі. Цяпер Пётр Мі-

халькевіч — начальнік мадэльнага цэха.

За які дзесятак гадоў кожны трэці мой сябар з завода выйшаў у майстры, тэхналогі, канструктары, начальнікі службаў і аддзелаў. Пра сяброў-таварышаў я і напісаў першыя свае нарысы, якія склалі кнігу «Мае заводчыкі». Нарысы гэтыя друкаваліся ў часопісе «Маладосць» і «Польмя», выходзілі асобнымі кнігамі ў нашай рэспубліцы і ў Расіі. З гэтымі людзьмі я не парываю сувязей, сустракаюся з імі на заводзе, бываю на кватэрах —

назапашваю матэрыял для буйнога мастацкага твора.

З гадамі цікавасць да рабочага класа пашырала геаграфію маіх паездак, павялічвала колькасць незабыўных, уражлівых сустрэч.

На пачатку знаёмства дзіўнаватым чалавекам здаваўся мне Васіль Купчын, будаўнік з Наваполацка. У першыя пасляваенныя гады ў Ашхабадзе ён закончыў школу майстроў, вылучаны быў там у праробы і доўга працаваў начальнікам участка. На новабудоўлю ехаў, пэўна, без думкі пра паніжэнне. А тут начальства з просьбай: павучы трохі маладых рамантыкаў будаўнічай справе. І камуніст Купчын, адчуўшы шчырую заклапочанасць кадрамі спецыялістаў ва ўпраўленні, пайшоў у брыгадзіры. Дзесяткам, сотням юнакоў, дзяўчаткам пасля школы даў, што называецца, працоўную прафесію.

[Заканчэнне на 7-й стар.]

ку больш як паўтара мільёна квадратных метраў звышпанавага палатна.

КЛОПАТЫ ДЭПУТАЦЫЯ

Упраўляючы будаўнічым трэстам, які ўзводзіць Жлобінскі мясакамбінат, — а гэта будоўля таксама ў яе акрузе — звярнуўся да Ніны Гаўрыловіч з просьбай разабрацца, чаму затрымліваецца пастаўка матэрыялаў аб'екту. Дэпутат адправіла пісьмы на завод і ў адпаведнае міністэрства Украіны, адкуль трэст атрымліваў цэмент. Неўзабаве пастаўшчыкі папрасілі прабачэння і больш затрымак не дапускалі.

Работніца Светлагорскага цэлюлозна-кардоннага камбіната прыйшла на прыём да свайго дэпутата параніца. Ця прадставіў ёй часовае жыллё, а мясцовы камітэт прафсаюза на гэтай падставе затрымаў яе чаргу на новую добраўпарадкаваную кватэру. Ніна Гаўрыловіч пабывала дома ў работніцы, пагутарыла з адміністрацыйнай цэхай і прафсаюзнымі кіраўнікамі. У выніку законнае права работніцы на новае жыллё было адноўлена.

З аддаленай вёскі дэпутату прыйшло пісьмо ад маці і сына — работнікаў саўгаса: «Хочам працаваць на вашым заводзе». Ніна напісала ў гэтым грунтоўны адказ: які час сям'і спатрэбіцца для атрымання гарадской кватэры, у якіх цэхах можна набыць падыходзячы спецыяльнасць, якая будзе зарплата...

Пытанні, якія даводзіцца вырашаць дэпутату Ніне Гаўрыловіч, разнастайныя, як само жыццё. Выбаршчыкі звяртаюцца да яе ахвотна і часта і заўсёды знаходзяць добразычлівыя адносіны да сябе.

На заводзе часта гавораць, што Ніна Гаўрыловіч добра ведае інтарэсы моладзі. Гэта не зусім дакладна. Яна сама жыве ўсім тым, чым жывуць яе ровесніцы. Таму натуральна, што ў час дыскусій у пастаяннай камісіі Вярхоўнага Савета СССР па справах моладзі, членам якой з'яўляецца дэпутат Ніна Гаўрыловіч, да яе кампетэнтнай думкі прыслухоўваюцца ўважліва.

Так было пры разглядзе праблем падрыхтоўкі кваліфікаваных рабочых у сістэме прафесійна-тэхнічнай адукацыі. Камісія выпрацавала канкрэтныя рэкамендацыі Дзяржаўнаму камітэту па прафэхадукцыі. Цяпер дэпутаты на месцах, у тым ліку і Ніна Гаўрыловіч, кантралююць іх выкананне.

Кожны раз аргументы Ніны Гаўрыловіч на карысць таго або іншага рашэння былі ўзяты з жыцця яе горада, яе ўласнага вопыту. Як жа жыве цяпер моладзь Светлагорска? Лічы могуць сказаць многія: у горадзе два дзесяткі маладзёжных інтэрнатаў, у адным з якіх жыве і сама Ніна, 21 дзіцячы камбінат, 6 сярэдніх школ. Ніколі не пустуюць пляцоўкі і залы спартыўнага комплексу і закрыты плавальны басейн. На незамярзаючым канале

(ён забяспечваецца цеплай вадой ад электрастанцыі) круглы год трэніруюцца весляры на байдарках і каноз. (Дарэчы, і сама Ніна Гаўрыловіч — добрая спартсменка — член зборнай каманды горада па лёгкай атлетыцы). Два кінатэатры, два палацы культуры, у творчых студыях і калектывах якіх займаецца больш як дзве тысячы маладых рабочых і работніц, маладзёжны клуб, парк культуры і адпачынку, турысцкая база, санаторый-прафілакторый — усё гэта пабудавана з адной мэтай, каб жыццё моладзі было цікавым, гарманічным. Ва ўсім гэтым відаць пастаянны і шматгранны клопат, які Саветская ўлада, дзяржава прыяўляе аб моладзі. Дваццаціпяцігадовая ткачыца Ніна Гаўрыловіч — паўнапраўны прадстаўнік гэтай улады. Яе лёс зусім не выключэнне. Моладзь Светлагорска шырока прадстаўлена ў Саветах. У адной змене з Нінай Гаўрыловіч працуе Галіна Гаюко, дэпутат Гомельскага абласнога Савета. Яна на год маладзей за Ніну. Валянціна Равянок, ровесніца і пастаянная саперніца Ніны Гаўрыловіч у працоўным спарорніцтве — дэпутат гарадскога Савета, таксама як і 22-гадовая прадзілльшчыца Тамара Рысянкова.

Усе яны сваёй працай і актыўнай дзяржаўнай дзейнасцю пераканаўча даказваюць, што маладосць у сацыялістычным грамадстве — час грамадзянскай сталасці.

Барыс ПАСТЭРНАК.

Датэрмінова абавязваюцца выканаць план дзевятай пяцігодкі калектывы Мінскага мотавелазавода. Дадаткова да пяцігадовага задання тут будзе выраблена не менш чым на 11,5 мільёна рублёў матацыклаў і веласіпедоў. НА ЗДЫМКУ: канвеер зборкі матацыклаў. Працуе адзін з лепшых рабочых, слесар-зборшчык Аляксандр ЯРОШКІН.

МОСКОВСКИЙ ЦЕНТР МЕЖДУНАРОДНОЙ ТОРГОВЛИ

«На этом месте в районе Краснопресненской набережной г. Москвы 1 сентября 1975 г. осуществлена закладка здания Центра международной торговли и научно-технических связей с зарубежными странами, который будет способствовать развитию взаимопонимания и мирного сотрудничества Советского Союза с другими государствами» — документ с таким текстом был вложен в капсулу и замурован в фундаменте будущего Центра на торжественном митинге, посвященном этому событию. На митинге присутствовали заместитель Председателя Совета Министров СССР И. Новиков, министр внешней торговли СССР Н. Патолочев, посол США в СССР У. Стессел, другие официальные лица, а также представители многих зарубежных фирм, отделений и банков.

Чем же вызвана необходимость строительства в Москве этого Центра?

С каждым годом торгово-экономические и научно-технические связи Советского Союза с зарубежными странами расширяются и крепнут. К концу нынешнего года, как было отмечено в выступлении министра внешней торговли СССР Н. Патолочева, внешнеторговый товарооборот страны составит 50 миллиардов инвалютных рублей. Число фирм и организаций, аккредитованных в Москве, постоянно увеличивается. В настоящее время в столице деловые контакты осуществляют уже 120 официальных представителей зарубежных фирм, отделений и банков. С вводом в эксплуатацию Центр международной торговли возьмет на себя все основные функции по обслуживанию представителей зарубежных деловых кругов.

ЦМТ расположится на левом берегу Москвы-реки, напротив гостиницы «Украина». Его общая полезная площадь 150 тысяч квадратных метров.

Центр условно можно подразделить на три функциональные части. В основной, служебной, будет возведено административное здание, где смогут разместиться до 300 представительств фирм и организаций. Автономная АТС обеспечит клиентам четкую внутреннюю междугороднюю и международную телефонную связь. Непосредственно в здании Центра будут находиться отделения международного почтамта, телеграфа и московской таможни, что позволит ускорить и облегчить процесс получения и отправки международной корреспонденции и грузов.

В большом конгресс-зале, оборудованном новейшими средствами синхронного перевода, можно будет проводить крупные научно-технические конгрессы, симпозиумы, международные форумы.

Важнейшим звеном служебной части Центра станет совершенная в техническом отношении комплексная информационно-справочная служба, которая объединит различные информационные системы и средства. Одной из ее задач явится предоставление данных по самому широкому кругу вопросов: общие сведения о Советском Союзе, информация о советских внешнеторговых организациях, правовых вопросах внешней торговли, таможенных правилах, портовых обычаях, валютном законодательстве и пр.

К услугам деловых людей будет и библиотека торгово-экономических и научно-технических изданий, каталогов, справочников и других материалов. Большие возможности для рекламы продукции и технических достижений фирм, деятельности банков, авиакомпаний и других организаций сулят совершенные виды внутренней радиосвязи, телепередачи, демонстрация кинофильмов и диапозитивов.

Бытовая часть московского ЦМТ будет представлена, в первую очередь, комфортабельными номерами гостиницы. В Центре будут практически предусмотрены все виды бытовых услуг.

Культурно-развлекательная часть включает в себя киноконцертный зал и спортивно-оздоровительный комплекс.

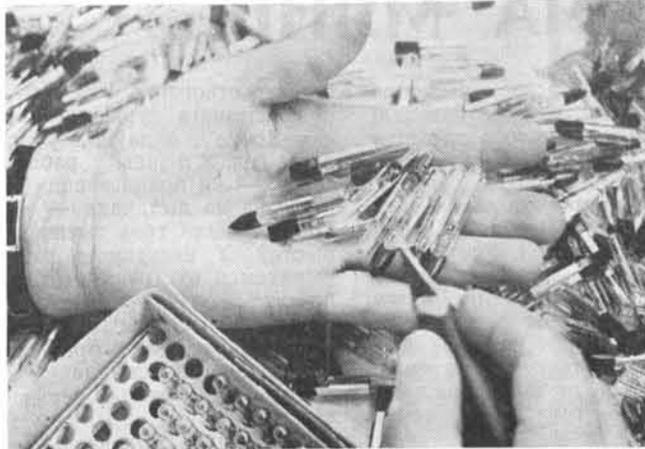
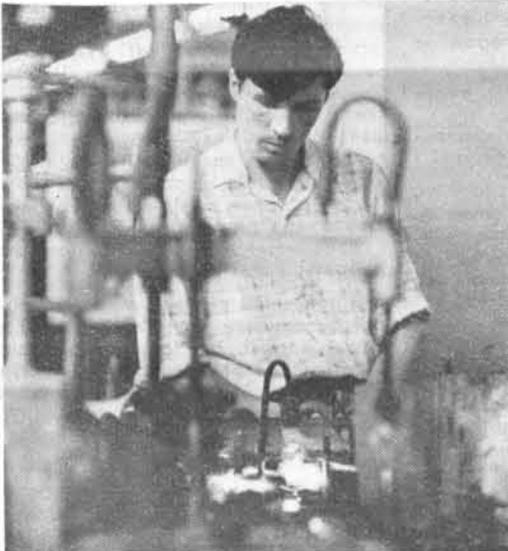
Будет функционировать и «клуб деловых людей», где представители деловых и научно-технических кругов из многих стран смогут обменяться мнениями по интересующим их вопросам.

В июле прошлого года московский Центр международной торговли вступил в качестве действительного члена в Ассоциацию центров международной торговли, объединяющую в настоящее время 90 организаций из 38 стран мира. Эта ассоциация, созданная в 1968 году, является одной из самых молодых, а цель, которая стоит перед ней, — дальнейшее развитие мировой торговли и научно-технического сотрудничества.

В строительстве Центра принимает участие американская компания «Оксидентл петролеум корпорейшн». Это один из ярких примеров, иллюстрирующих развивающееся сотрудничество Советского Союза со странами Запада. В этой связи характерно заявление президента компании, доктора А. Хаммера, который, в частности, отметил: «На закончившемся недавно в Хельсинки Совещании на высшем уровне вместе с руководителями 33 стран Президент Форд и Генеральный секретарь Брежнев пришли к решению сделать разрядку напряженности реальной. Я счастлив сказать, что московский Центр международной торговли является частью этой реальности, и мы все надеемся, что он поможет укрепить и оздоровить эту реальность...»

**Елена МАШОВЕЦ,
АПН.**

ХТО ЗАПАЛЬВАЕ АГНІ

Электрычныя лампы... Мы так прывыклі да іх, што часам проста не заўважаем, колькі іх загарэеца штодня вакол нас. Рознакаляровымі агнямі ўспыхваюць лампы прыбораў, апераджаючы адзін аднаго разб'ягаюцца іх агні па вярчэнню гораду, магутнымі прамянямі расейваюць начную цемру фары аўтамабіляў... Звыш двухсот мільёнаў рукатворных зорак запальваюцца штогод на зямлі работнікі Брэскага электралампавага завода. Электрычныя лампы агульнага прызначэння, аўтамабільныя, камутатарныя, мініяцюрныя лампы для пар-

татывых ліхтароў і прыбораў — больш за трыццаць назваў вырабаў выпускае гэта буйнейшае прамысловое прадпрыемства горада. Электралампы, пры ўсёй сваёй знешняй прастаце, — складаны выраб высокай дакладнасці. А сумяшчэнне дакладнасці і вялікай прадукцыйнасці магчыма толькі з максімальным выкарыстаннем аўтаматызацыі вытворчых працэсаў. Вытворчасць лампавак колб, навіўка, хімічная і тэрмічная апрацоўка спіралей — гэтыя і дзесяткі іншых апераций выконваюць тут станкі-аўтаматы. На пяцідзесяці збо-

рачных лініях завяршаецца карпатлівая праца па стварэнню брэсцкіх электраламп, высокую якасць якіх могуць засведчыць іх спажывыцы ў 53 краінах свету.

НА ЗДЫМКАХ: за наладкай абсталавання Іван ЛОБАЧ; мантажніца Надзея СЕМЯНЮК; на фотаметрычных устаноўках праводзяць выпрабаванне ламп; такія лампы робяць на Брэсцкім электралампавым.

Тэкст і фота
Я. КАЗЮЛІ.

АБ ЧЫМ МАРЫЎ МАЛЕНЬКІ ПРЫНЦ

Мясціны тут прыгожыя. Прыедзе мастак, раскладзе свае фарбы і доўга любіцца высачэзнымі ўзгоркамі, рачулкамі пад ляснымі шатамі. І з'яўца на карціне дрэвы ў тры абхваты, што ўскінулі сваё голле пад самае празрыстае неба.

Гэтымі мясцінамі ехала ў Варшаву расійская імператрыца Кацярына II. З тых часоў засталася тут старая дарога. Па-абалам яе глядзіш і мільгане сярод светла-ружовай брызліны і барвовых асін хацінка — адразу відаць, што пакінутая чалавекам. Даўно не жыўць сяляне на гэтых хутарах — перабраліся ў вёскі.

У аўтобус, што імчыць з Клецка да Галыні, на прыпынку зайшлі дзве жанчыны з поўнымі кошыкамі грыбоў. Восень, як быццам, не грыбная, але апенькі, кажучы, урадзілі.

У невялікай галынкаўскай школе яшчэ ідуць заняткі.

— Школьнае лясніцтва? Есць такое, ведаем... Як можна не ведаць пра добрую справу? — адказалі ў настаўніцкай.

Сапраўды, сваіх юных памочнікаў цэніць галоўны ляснічы ў раёне. Ды і не жарты — 97 гектараў лесу даглядаюць вучні. За чатыры гады школьнікі ачысцілі ад ламачча амаль 40 гектараў, пасадзілі маладыя дрэўцы, развесілі ў лесе каля ста шпаконяў, узялі на ўлік мурашнікі.

Тадэвуш Запрудскі, настаўнік географіі, — адзін са стваральнікаў лясніцтва. Сам ён родам з гэтых мясцін, і мара яго — каб стала тут яшчэ лепш, каб яго выхаванцы выраслі сапраўднымі гаспадарамі сваёй зямлі.

— Вось пачытайце, — падае Тадэвуш Адамавіч школьны сшытак з сачыненнем дзевяцікласніцы.

«...Маленькі прынц у Экзюперы гаворыць: «Устаў раніцою, памыўся, прывёў сябе ў парадак — і адразу прывядзі ў парадак сваю планету». Я часта думаю над сэнсам гэтых слоў. Прывядзі ў парадак сваю планету... Мая планета... тая, дзе я живу, дзе мая Галынка. Раней на месцы вёскі нічога не было. Ад гэтага і назва яе пайшла — голае месца, голь, Галынка.

Калі мы дзяжурым у лесе, я назіраю за птушкамі, успамінаю, як пісалі аб прыродзе Прышвін і Паустоўскі. Лес вучыць разумець прыгожае.

Цікава, што прыносіць шкоду нашай зямлі, а што карысць? Калі паляўнічыя забілі ў лесе лася, дзядзька Пінчук — ляснік, доўга не мог з гэтым змірыцца. Але ж лось не заўсёды прыносіць карысць, ён і губіць маладыя лес...»

Пакуль я чытаю, Запрудскі звоніць па тэлефоне і размаўляе са сваім вучнем.

— Паззіі, кажаш, не хопіць...

— Хачу, — звяртаючыся да мяне, гаворыць Тадэвуш Адамавіч, — каб наш ляснічы расказаў вам пра лес, бо для яго — гэта другі дом. У любое надвор'е можа сабрацца і пайсці туды па вядомых толькі яму сцежках. Там часам вучыць вусныя ўрокі, чытае кнігі.

...Амаль такім я яго і ўяўляла. Упартым і негаваркім. У школе Саша Бобка вядомы як лепшы матэматык і смелы чалавек. Былі ў яго нечаканыя сустрэчы з дзікамі на лясной сцежцы, ваўкі вылі за

спіной, не раз выпаўзалі з-пад ног змеі. А яшчэ быў ранішні празрысты лес, калі працянаюцца птушкі, паляна, на якой лось скінуў старыя рогі. Цяпер яны вісяць у Сашы дома. Разам з вучнямі мы накіроўваемся да школьнага дэндропарку. Побач з ім цячэ рэчка, кажучы, што ніжэй па цячэнню жыўць бабры. Гэты парк — гонар школы, яго пасадзілі на пустэчы, сабралі дрэвы і кусты п'яцідзесяці парод, клапаціліва даглядаюць іх. Тут можна будзе праводзіць практычныя заняткі па біялогіі, ставіць навуковыя до-

роі, ногі ў зямлю ўвайшлі і ён гаворыць не можа, толькі шэпча. Але душа ў ім усё ж засталася. Так у легендзе народ выказаў сваю любоў да лесу.

Чалавек — гаспадар, яго абавязак — разумна і рацыянальна выкарыстоўваць багацці зямлі. Гэта заповіт юных ляснікоў. У Славы Есіса, Дануты Галубовіч, Сашы Бобкі ў сям'і ёсць ужо прафесійныя ляснікі. Беражлівыя і ўважлівыя адносіны да прыроды перадалі ім бацькі і настаўнікі. Куды ні пойдзеш ад вёскі — усюды лес. Як кажучы ў гэтых краях,

най дакументацыі, вядзецца тут догляд за лесам.

У лясніцтве ў іх — самакіраванне. Галоўны ляснічы і савет з найбольш вопытных вучняў размяркоўваюць абавязкі, вядуць тэарэтычную падрыхтоўку, кантралююць работу сваіх членаў.

А работы хапае для ўсіх. Ранняй вясной зрабіць надсеку на бярозах, сабраць духмяны сок, восенню — насенне лекавых раслін, грыбы. Зімой зрабіць шпаконі і адвезці падкормку для птушак і дзікіх жывёл, абгародзіць мурашнікі — інакш іх раскапаюць дзікі. Асабліва ўвага да рэдкіх раслін — вадзяной папараці, плюшча, лотаці балотнай.

На расчыстку лесу выходзіць звычайна ўся школа, усе члены таварыства аховы прыроды.

А ЛЕС РАСЦЕ...

Таму, хто пасадзіў дрэва, падзяку-юць і ўнукі...

Народная прыказка.

«Зялёным патрулём» завуць ахоўнікаў прыроды, навукаўныя ляснікі якіх аздабляюць два дубовыя лісткі. Гэта сімвал школьнай лясной аховы. А ў «блакітнага патруля» — дзве белыя хвалістыя лініі. Пад іх нагледам азёры, рэкі з разнастайнымі насельнікамі.

Выходзячы ў дзор, ляснічы надзяваюць спецыяльную форму са знакамі адрозненняў дзяржаўнай лясной аховы. Калі трапіцца ім браканьер або шкоднік, будзе адказаць па ўсёй строгасці закона. З назіральных пунктаў дзяжурныя сочаць за наваколлем — ці няма дзе пажару? Тэхнік (ёсць такая пасада ў лясніцтве) таксама часта бывае ў лесе. Ён кіруе падборам і пасадкай новых дрэў, дае заданні, дзе і якія работы правесці з хворымі раслінамі. Дарэчы, выконвае гэтыя абавязкі дзевяцікласніца Жанна Запрудская. І нядрэнна спраўляецца. З рэспубліканскага злёту юных лесаводаў прывезла чэмпіёнскую стужку.

Шмат навокал лясоў. А хлопчыкі і дзяўчынкі пасадзілі яшчэ 22 гектары. У дзённіку галоўнага ляснічага — дзевяцікласніка Генадзія Уласені запісана буйнымі літарамі: за 10 гадоў бяроза вырастае на 5 метраў; за 10 гадоў елка вырастае на 50 сантыметраў.

Некалі ў Польшчы пры заключэнні шлюбу ад жаніха і нявесты патрабавалі звесткі аб пасаджаных імі дрэвах. А ў гэтых хлопцаў і дзяўчат будзе лес, вырасчаны сваімі рукамі. Колькі ж спатрэбіцца гадоў, каб ён вырас, даў цень, кветкі, ягады, чыстае паветра, спеў птушак, трэск конікаў — усё, без чаго чалавек не можа жыць. А пакуль падростаюць сённяшнія школьнікі, для якіх клопат аб родным краі, ахове яго багаццяў становяцца патрэбай і абавязкам, праца і пазнанне — выхаваннем чалавечнасці і дабраты.

З цёплай у сэрцы я ад'язджаю з гэтай беларускай вёскай, абкружанай з усіх бакоў лясамі, дзе становяцца сапраўднымі гаспадарамі хлопчыкі і дзяўчынкі, закаханыя ў свой зялёны край, у родную Галынку, якая заўсёды будзе для іх той планетай, дзе ўсё павінна быць у парадку.

Таццяна АНТОНАВА.

ЛЯСНІЧЫЯ З ГАЛЫНКИ

следы. Дарэчы, галынкаўскае лясніцтва падтрымлівае сувязі з Мінскай станцыяй юных натуралістаў і займаецца навуковымі даследаваннямі. Цяпер, напрыклад, пасадзілі жалуды чырвонага дуба, каб правесці прыжывальнасць яго на гэтай глебе, прасачыць за развіццём і ростам саджанцаў. Калі дослед удалася, дубочкі потым перасадзяць у лес.

Ужо пад вечар мы адыходзілі з Жаннай Запрудскай і Сашам Бобкам з дэндропарку. Халодны і рэзкі вецер абрываў лісты на саджанцах клёна.

— Зіма скорая ляжа, — заўважыў Саша, — журавы і гусі адлятаюць.

— А ты хацеў бы стаць сапраўдным ляснічым? — спытала я.

— Яшчэ бі! Мой дзядзька — ляснік.

І ФЕНОЛАГІ, І ДЭНДРОЛАГІ, І ПАЭТЫ...

...Стваральнік творцаў і абаронцаў лесу яшчэ важней, чым вырошчальца сам лес.

Л. ЛЯОНАУ.

У старадаўнія часы пільна ахоўвалі лес, таму што лічылі яго свяшчэнным. Дрэва ўяўлялася чалавекам, на якога разглядаўся бог, і таму цела яго абрасло ка-

вясной ён весяліць, летам халадзіць, восенню жывіць, зімой сагравае.

А наколькі шырэйшым і багацейшым становіцца свет для тых, хто палюбіў лес. Гэтыя хлопчыкі і дзяўчынкі — і фенолагі, і метэаролагі, і дэндролагі, і паэты. На сваім доследным участку яны рэгіструюць і вывучаюць тэрміны цвіцення раслін, паспявання пладоў, прылёту і адлёту птушак, будову драўнінных парод, іх уласцівасці.

— Ваш аловак з чаго зроблены, ведаеце? — спытаў хтосьці з дзяцей.

— З чырвонага ядроўцу. А з карельскай бярозы робяць дарагія шкатулкі і сувеніры.

— Адно гняздо мурашак знішчае за год да 10 мільёнаў шкодных насякомых, — паведамілі яны.

Ды ці мала яшчэ трэба ведаць, каб быць гаспадаром у лесе!

Я разглядаю рабочыя планшэты, таксама апісанні, дзе з навуковай дакладнасцю ўказаны катэгорыі лесу, рэльеф мясцовасці, клас пажарнай небяспекі і іншыя дэталі, неабходныя ў рабоце. Ва ўсім гэтым можна разабрацца толькі спецыялісту, знаёмаму з лясной гаспадаркай. Вось па гэтай загадкай складзе-

«ВАШ ГОРАД КЛІЧА МЯНЕ...»

Пісем шмат, на ўсіх адзін і той жа адрас: «Мінск, Партызанскі праспект, 81, дырэктару Інтурбюро К. Івашчанку». Да кожнага пісьма акуратна прымацаваны тэкст перакладу на рускую мову з англійскай, нямецкай, польскай, чэшскай, французскай... Канстанцін Пятровіч заўважае, што адрас на навартах не зусім дакладны, што па сваёй зместу пісьмы хутчэй адрасаваны Мінску, мінчанам, і прапануе прачытаць некалькі на выбар.

Разгортваю першае. «Наша падарожжа па вашай краіне закончылася, — піша Эрых Гайда з горада Магдэбург. — Мы зноў дома і прыступілі да работы. Але ў думках мы ўвесь час вяртаемся да вас, у ваш цудоўны горад і да людзей, якія аказалі нам незабыўны прыём... У вас мы былі не толькі турыстамі з ГДР, у вас мы ад-

чувалі сябе гасцямі ў сваіх сяброў».

Другое пісьмо ад пана Куглана з Паўднёвага Уэльса. «Аглядавыя экскурсіі былі вельмі кароткімі, каб поўнаасцю ацаніць, чаго дасягнуў ваш народ за апошнія 30 гадоў пасля заканчэння вайны, — лічыць пан Куглан, — але я змог убачыць уласнымі вачыма, што вы творыце цуды...» Аўтар пісьма гаворыць аб тым, што найбольшае ўражанне на яго зрабіла знаходжанне ў Беларусі, што ўсмішкі мінчан былі шчырыя і сардэчныя.

Некаторыя пісьмы напамінаюць лірычныя паэмы, другія поўныя сур'езных роздумаў.

«...Яшчэ і яшчэ раз гляджу на паштоўку з відам вярчэння Мінска з яго тысячамі агнёў, падобнымі на мора зорак, якія свяцілі нам на развітанне, — піша Вольфганг Бойман з Дрэздэна, і далей, ужо ад імя сваіх калег, працягвае: — Вы добра бачылі па нашых слязах, як блізка да сэрца мы прынялі ваш расказ аб усім, што адбылося ў Мінску ў гады вай-

ны. Многія з нас былі пасля таго, як мы наведвалі Хатынь, як магло адбыцца такое страшнае злачынства супраць чалавецтва, але ніхто не мог на гэта адказаць, і ўсю дарогу назад з Хатыні мы ехалі моўчкі. Усе людзі павінны ведаць аб гэтым, каб ніколі не дапусціць нічога падобнага... Мы грунтоўна растлумачваем нашым дзецям, што такое сумленне, што такое любоў да людзей, да свайго горада, да свайго зямлі».

Група італьянскіх турыстаў, вярнуўшыся з Хатыні, а пасля бабываўшы на святочнай дэманстрацыі ў Мінску, убачыўшы ўсмішкі нашых людзей, кветкі і мірныя транспаранты ў іх руках, сабрала са сваіх асабістых сродкаў 90 тысяч лір у Фонд міру.

— Мінск нядаўна ўвайшоў у так званае «залатае турысцкае кольца» (Масква — Ленінград — Кіеў — Мінск) і ўжо набыў велізарную папулярнасць, — працягвае нашу гутарку Канстанцін Пятровіч. — Наша

фірма, створаная па лініі прафсаюзнага турызму, таксама існуе нядаўна, усяго другі год. У першы рабочы сезон — ён працягваецца з сакавіка да лістапада — мы прынялі каля трох тысяч турыстаў. У наступным годзе рыхтуемся сустрэць ужо каля сямі тысяч замежных гасцей. Мяркуючы па колькасці заявак, гады праз два гэта лічба ўзрастае да 15 тысяч. Зарубежныя турысцкія арганізацыі працягваюць усё большую цікавасць да Мінска. Сектар падарожжаў і экскурсій ЦК Італьянскай кампартыі і турысцкая арганізацыя італьянскіх працоўных (ЭТЛІ) выступілі з ініцыятывай устанавіць са сталіцай Беларусі прамую авіясувязь. Па гэтым пытанню ўжо дасягнута пагадненне. У сакавіку наступнага года самалёт рэйсам Мілан — Мінск даставіць у наш горад італьянскіх турыстаў.

...На адрас Мінскага Інтурбюро працягваюць прыходзіць пісьмы з многіх краін свету. Іх аўтары дзякуюць за гасцінны прыём, выказваюць жаданне яшчэ раз пабы-

ваць у Мінску. Вельмі лакальнае пісьмо прыслала з Масквы праездом на радзіму венгерскага гасця Герта Бангагі: «Тут усё цудоўна, усё выдатна, але ваш горад кліча мяне назад!»

В. ЗАЛУЖНАЯ.

Куток Мінска.

WOMEN in Soviet Society

Throughout the centuries, women's rights and the demand for conditions that would enable them to be active in social life have always been, and in some countries still are, an important part of efforts by progressive forces to obtain a just solution of political and social problems.

It was only under socialism that it was possible to find a deep-going, comprehensive solution to the question of women's status in society.

Lenin stressed soon after the victory of the October revolution: "The work that Soviet power has begun can only make progress when, instead of a few hundreds, millions and millions of women throughout Russia take part in it. We are sure that the cause of socialist development will then become sound".

But that was quite a task, considering the illiteracy and age-old oppression of women in prerevolutionary Russia. In Byelorussia, for instance, nine women out of ten were illiterate on the eve of the October revolution (1917). It therefore became one of the prime concerns of the young Soviet state to give women every opportunity to obtain an education and give them access to culture, to make them feel they were fulfilled citizens of their country, responsible for all that transpired. The Soviet state considered it imperative to introduce free education for all, to establish a wide network of state-maintained general schools and higher and specialized secondary educational establishments for those who until then had been deprived of the opportunity to study. This has borne remarkable fruit. Today our women regard education as an essential part of their lives. Women make up 51.9 per cent of the students of Byelorussia's thirty higher schools training specialists in 169 fields, and 54 per cent of those of the 130 specialized secondary schools training specialists in 188 fields.

As Lenin predicted, the Soviet women are fulfilled citizens of their country. They participate in state administration and hold leading posts in all aspects of economic and cultural development. They are elected to government bodies at all levels. Eighteen women from Byelorussia have been elected to the Supreme Soviet of the USSR. There are more than 150 women (39.9 per cent of the deputies) in the Supreme Soviet of the Byelorussian SSR. About one-half of the local Soviet deputies in Byelorussia are women.

"The woman's path is between the threshold and the hearth" was a familiar saying in old Byelorussia.

After the revolution the state took measures to enlist women in socially-useful labour, the only way they could really be emancipated.

There is not a single sphere of activity in the USSR today in which women do not play a worthy, and in some cases the leading, role. They make up 71 per cent of the personnel in education and culture and 84 per cent of those employed in health protection and social security.

The extensive network of specialized secondary and higher schools help women choose their life's work. Skilled workers are trained in vocational schools, of which there are 171 in Byelorussia.

Women work in branches where working conditions are best suited to their constitution. As a rule, the percentage of woman workers in an industrial enterprise is higher where there is a higher level of mechanization as is the case in the instrument-making and electronic industries, where women constitute 45-47 per cent of the workers, and in the precision machine building and radio engineering industries where women make up 65-67 per cent of the labour force. There are more women than men also in light industry.

Agriculture is another sphere of material production where women make a big contribution.

Of the 49,000 specialists, working on the republic's state and collective farms, 45 per cent are women. Eighteen women are state farm directors and 45, chairmen of collective farms. Two of the eight research institutes working on problems connected with agriculture are headed by women: Lyubov Khotyleva, Corresponding Member of the Academy of Sciences of the Byelorussian SSR, is director of the Institute of Genetics and Cytology, and Tamara Kulakovskaya, Corresponding Member of the Academy of Sciences of the Byelorussian SSR, is director of the

Soil Science and Agrochemistry Research Institute.

More than 11,000 women (41 per cent of the republic's scientific workers) are engaged in research, 2,171 of them have a Master's, and 61 a Doctor's, degree.

The country highly values the contribution made by working women. The title of Hero of Socialist Labour has been conferred on 189 women in the republic and 63,853 women have received orders and medals.

Byelorussian women fought heroically in the Great Patriotic War. Military orders and medals were awarded to 16,000 of them and ten Byelorussian women were made Heroines of the Soviet Union.

The Soviet woman would have never been able to take the place she now occupies in society had not the state helped to combine the duties of worker, public activist, home-maker and mother.

Government decorations are awarded to women who have born and reared seven or more children. The honorary title of Mother Heroine has been conferred upon 3,733 women in Byelorussia who have had and raised ten or more children. More than 77,000 women have been awarded different degrees of the order of Motherhood Glory and about 300,000 have received the Motherhood Medal.

State assistance to the family in bringing up children is one of the main factors enabling a woman to become an equal member of society. Byelorussia, like all of the Soviet Union, has a system of state-provided mother and child care facilities. Mothers of large families and unmarried mothers get state help. Women are granted paid maternity leaves. There are many extended-day schools and groups, extra-school children's establishments, etc.

One-third of the children in the republic are looked after at kindergartens or creches. The majority of schools have extended-day classes and groups where children remain until the parents return from work. There is an extensive network of boarding, sanatorium and forest schools for children requiring medical care and special facilities.

Mothers are entitled to many benefits and privileges. A woman who has raised five or more children is entitled to an old-age pension after having worked for fifteen instead of the customary twenty years. An allowance is paid on the birth of a third child and the family gets a monthly allowance after the fourth child is born. Since November 1, 1974 families whose per capita income does not exceed 50 roubles have been receiving state allowances for each child.

In connection with the large-scale participation of women in production the laws on labour protection for women and mother and child care are of great importance.

One of the chapters of the Labour Code of the Byelorussian SSR is on labour protection for women. For example, Article 160 of the Code prohibits women from being employed on arduous or health-hazardous jobs or working underground. The Code specifies many rights for pregnant women and nursing mothers, such as Article 170 which states that women cannot be denied employment or have their wages cut because they are pregnant or nursing a child.

The Byelorussian SSR has a large network of specialized medical establishments for women and children.

In connection with International Women's Year measures are underway in the republic to improve the working and living conditions of women, to provide them with better medical services and rest and recreation facilities. Lectures, talks, film festivals and exhibitions connected with International Women's Year are being organized.

Like all the women, the Soviet women are concerned about their children's future. Realizing full well that it all hinges on whether there will be peace on our planet, they actively work to consolidate friendship and co-operation among nations, to ensure international peace and security, and wholeheartedly support the country's peace-oriented policy.

N. SNEZHKOVA,
Vice-Chairman of the Council
of Ministers of the Byelorussian SSR,
member of the Commission for
the Celebration of the International
Women's Year in the USSR

"The earth and man on earth
are beautiful"

It is often said that Pushkin is the sun of Russian poetry, and Lermontov its mysterious and beautiful new moon. One might well add that Yessenin (1895-1925) is the radiant morning star that appeared on the horizon early this century. Now one can hardly imagine the Russian poetic universe without him. Yessenin, moving and lyrical, a poet of nature and love, has come into our lives to stay.

Yessenin is truly a people's poet. Although he did not live to see his 30th birthday, his place in Russian poetry was very special, and his place in the hearts of the people.

Yessenin's verses travelled the world—even modern Italian poetry shows traces of his influence. His verse is no less popular in Rumania, Poland and Bulgaria than in Moscow, Kiev, Tbilisi, Minsk...

Yessenin, the "poet from the golden peasant hut", embraced the whole world. One need only read his Persian cycle to know that East and West meet in his work, giving it great artistic power. On reading and re-reading Yessenin's last poems one finds, implied or stated, the leit-motif, "I think the earth and man on earth are beautiful."

The village of Konstantinovo. Sergei Yessenin was born and grew up in this house.

And are you still alive, my mother?
Alive am I and greetings send,
And may the light ineffable of evening
Upon your humble home descend.

They write me you are anxious, mother,
Are languishing with longing for
your son,
Are seen too often your shabby jacket,
Waiting by the roadside when your
chores are done.

And through the purple shades
of twilight,
Frighted by a vision, you do start:
You seem to see me brawling in
a tavern
With one who sinks a knife into
my heart.

Take comfort, mother, that is only
The frenzied fancy of a troubled brain.
Not such a drunk am I or such
a monster
As to die without embracing you again.

I love you tenderly as ever.
My only hope, my one desire,
Is to find assuagement for my fever
Beside your steady-burning fire.

I'll come when buds are bursting
in the garden,
When in the orchard blossoms blow.
But mind you do not waken me
at dawning
As you were wont to do eight
years ago.

Do not awaken what is meant
to slumber,
Do not evoke the ghosts of blighted
flowers.
Too early did I taste forbidden
pleasures,
Incontinently waste my higher powers.

And do not try again to make
me pious:
What's gone is gone — forever out
of sight.
You alone are all my strength
and gladness,
You alone — ineffable my light.

So be not anxious any longer, mother,
And do not languish longer for
your son,
And go no longer in your shabby jacket
Down to the roadside when your chores
are done.

Translated by Margaret WETTLIN

Now we are all gradually departing
For that blessed and serene abode.
Soon, perhaps, I also shall be packing
My poor frail belongings for the road.

Birch-groves I have ever loved
so dearly!
You, O Earth! And you, sands of the
plain!
When I see those multitudes departing,
I have not the strength to hide
my pain.

Of all flesh in which the soul's invested
On this earth, too lustful have I been.

Peace, you aspens that with outflung
branches
Gazed into the water's roseate sheen.

Many things in solitude I've pondered,
Many songs made up to ease my soul,
Here upon this earth so dark
and gloomy
Happy to have lived and breathed
at all.

Happy to have kissed the lips
of women,
Crushed sweet flowers, lain in the grass
all day,
And the animals, our younger brothers,
Never to have harmed in any way.

In that far-off land there are no
birch-groves,
And no swan-necked rye can rustle
there;

So, before those multitudes departing,
I must always know a thrill of fear.

There will be no cornfields gleaming
softly
Golden through the night's obscurity;
So I dearly treasure all the people
Living here upon this earth with me.

Translated by Alex MILLER

Shaganeh, sweet my own Shaganeh!
From the green northern meadows
I hail,
Of the green northern leas is my tale,
Of the leas and the moon's magic ray,
Shaganeh, sweet my own Shaganeh!

From the green northern meadows
I hail.
And the blaze of Shiráz dims and
wanes
When I think of Ryazán's verdant
plains
Where the moon is so huge and
so pale...
From the green northern meadows
I hail.

Of the green northern leas is my tale,
And my hair is the colour of rye;
Round your finger a lock of it tie
While I follow my memory's trail...
Of the green northern leas is my tale.

Ah, those fields, they are far, far away,
And my mop is their sole souvenir.
Smile at me, speak gay words in
my ear —
To awake but remembrance delay
Of those fields and that moon's
magic ray.

Shaganeh, sweet my own Shaganeh!
In the North lives a lass good and true,
And in her there's a little of you...
To Shiráz do her thoughts often stray,
Shaganeh, sweet my own Shaganeh!

Translated by Irina ZHELEZNOVA

НАША страна приближается к важному рубежу — 58-й годовщине Великой Октябрьской социалистической революции. По сложившейся традиции советские люди встречают свой самый большой праздник вдохновенным трудом, и Призывы ЦК КПСС, опубликованные недавно в печати, сосредотачивают внимание на важнейших вопросах экономического и политического развития. Во внутреннем плане Центральный Комитет призывает шире развернуть всенародное социалистическое соревнование за достойную встречу XXV съезда КПСС, за досрочное выполнение заданий 1975 года и успешное завершение 9-й пятилетки. В области международной политики призыв, обращенный к народам всего мира, направлен на дальнейшее развитие разрядки напряженности, чтобы сделать ее необратимой, на превращение принципов мирного сосуществования в

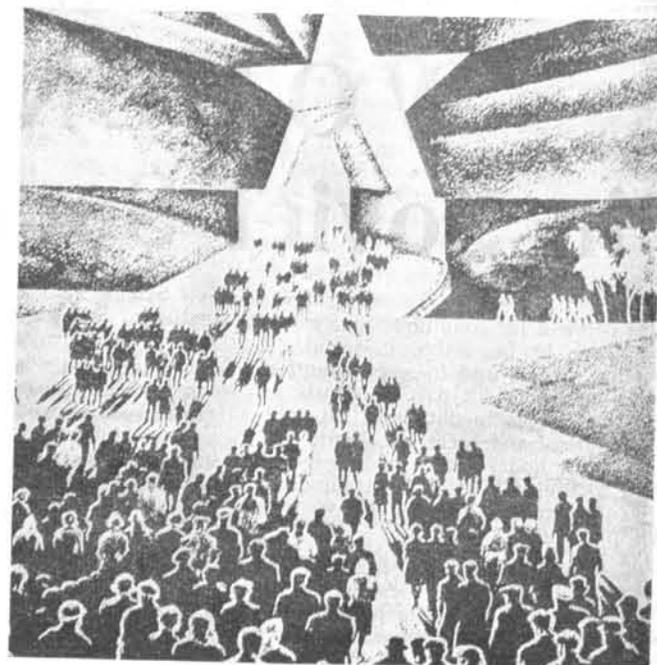
менной международной обстановки. Мирская печать высоко оценивает новый Договор о дружбе, сотрудничестве и взаимной помощи, цементирующий испытанный союз между обеими странами. Договор создает еще более прочную основу для совместной деятельности на благо разрядки в Европе и во всем мире, укрепляет обороноспособность социалистического содружества. Польская газета «Дзеньник людowy» подчеркивает в этой связи: «Новый договор, памятуя о прошлом, обращен в будущее. Рассчитанный на 25 лет, он простирается до начала третьего тысячелетия нашей эры. Все существующие до сих пор договоры между странами социалистического содружества охватывали период двух десятилетий. В данном случае мы имеем дело с уверенностью обеих сторон в прочности политико-территориальных договоров на нашем континенте». Считая первоочередной за-

переговоры в Москве, мировая печать подчеркивает их особенность — они впервые происходят после завершения общеевропейского совещания в Хельсинки, открывшего новые горизонты в европейской и мировой политике. До сих пор успех сопутствовал СССР и Франции потому, что они ставили во главу своих взаимоотношений коренные проблемы европейской и международной безопасности. Говоря словами В. Жискара д'Эстана, «Советский Союз и Франция первыми доказали, что различия их концепций в социальной и политической областях не являются препятствием ни для развития товарообмена, ни для расширения сотрудничества».

ТРЕБОВАНИЯ ВРЕМЕНИ

Принципы, утвержденные в Хельсинки, требуют взаимных и постоянных усилий в деле углубления советско-французских экономических и научно-технических связей, активиза-

3 АПОШНІХ ВЕРНІСАЖАЎ

«Яго замалёўкі руін крэпасці і серыя партрэтаў абаронцаў цытадэлі над Бугам назаўсёды зберагуць для нашчадкаў і авяняны дымам баёў праслаўленыя руіны крэпасці-героя, і аблічча тых людзей, што стаялі тут насмерць у незабытым сорака першым годзе абараняючы першыя метры савецкай зямлі ад ворага, людзей, якія зараз сталі любімымі героямі народа...» — такую ацэнку творчасці беларускага мастака Пятра Дурчына даў савецкі пісьменнік лаўрэат Ленінскай прэміі Сяргей Смірноў. П. Дурчын — удзельнік Вялікай Айчыннай вайны. Быў цяжка паранены. І ўсю сваю творчасць прысвяціў героіка-патрыятычнай тэме, з вялікай эмацыянальнай сілай і майстэрствам увасабляючы веліч народнага подзвігу, нямеркнучы гераізм бессмяротных абаронцаў Радзімы.

У мінскім Палацы мастацтваў адбылася вялікая выстаўка твораў мастака Пятра Дурчына.
НА ЗДЫМКАХ: «Зорка бяссмерця»; «Вернасць сцягу».

НА ОБЩЕЕ БЛАГО

норму взаимоотношений между государствами, на разоблачение происков врагов мира и безопасности.

ВЫСОКАЯ ОТВЕТСТВЕННОСТЬ

Хорошо известно, что Призывы ЦК КПСС действительны потому, что подкрепляются активной и целеустремленной деятельностью. События служат тому красноречивым примером.

Как показало заседание Совета Министров СССР, состоявшееся 13 октября, пятилетний план 1971—1975 годов не только выполняется в соответствии с Директивами XXIV съезда КПСС, но и перевыполняется. В нынешнем, завершающемся году пятилетки прирост промышленного производства составил 7,8 процента при плане 6,7 процента, а производительность труда в промышленности выросла на 6,1 процента (при плане 5,7). Уверенность, с какой развивается советская экономика, имеет особое значение именно сегодня, когда наша страна не только завершает 9-ю пятилетку, но и готовится к решению коренных вопросов социально-экономического развития в 1976—1980 годах. Их обсуждение на заседании Совета Министров — важный этап подготовки очередного пятилетнего плана, направленного на новый подъем экономики — основы могущества и обороноспособности Советского Союза, неуклонного роста народного благосостояния.

Во внешнеполитической области нынешняя осень тоже обещает стать особенно напряженной и плодотворной.

Выступая в Кремле 6 октября, Генеральный секретарь ЦК КПСС Л. Брежнев говорил: «Мы живем в такое время, когда неизмеримо возросли влияние коммунистических партий социалистических государств, а одновременно их ответственность перед своими народами и перед трудящимися всего мира за успешное строительство социализма и коммунизма в своих странах, за сохранение и упрочение мира на земле». Руководители социалистических государств делают все необходимое для дальнейшего развития процесса сближения стран и народов социалистического содружества.

Ярким свидетельством этого стал визит в Советский Союз партийно-государственной делегации ГДР. Как указывается в заключительном коммюнике, на состоявшихся переговорах были рассмотрены важнейшие вопросы углубления братской дружбы и всестороннего сотрудничества наших партий и государств, проанализированы актуальные проблемы совре-

дачей борьбу за необратимость разрядки и дополнение ее мерами по ограничению гонки вооружений, обе стороны решительно заявляют, что будут твердо противостоять любым попыткам агрессивных кругов помешать оздоровлению международной обстановки и возродить атмосферу «холодной войны».

Связи социалистических государств многообразны и носят постоянный характер. В эти же дни, например, стало известно о подписании в Москве протокола о результатах координации народнохозяйственных планов СССР и Болгарии на следующее пятилетие. С 13 по 18 октября на Кубе работала 14-я сессия Межправительственной комиссии по сотрудничеству социалистических стран в области электронно-вычислительной техники. Можно назвать еще немало совместных мероприятий, состоявшихся в эти дни. Важно, однако, то, что объединение усилий социалистических государств ускоряет развитие как отдельных стран, так и содружества в целом, позволяет успешно решать сложнейшие проблемы мировой политики.

Вместе с тем СССР, равно как и другие государства социалистического содружества, продолжает курс на развитие взаимопонимания и сотрудничества со странами иной социальной системы. Официальный визит Президента Французской Республики в СССР и его переговоры с Л. Брежневым, Н. Подгорным, А. Косыгиным и А. Громыко — крупное событие, способное послужить дальнейшему развитию и углублению дружбы между СССР и Францией.

Это не первая советско-французская встреча на высшем уровне, точно так же как и не первый приезд в СССР Валери Жискара д'Эстана. Известно, что именно во Франции зародилась и сформировалась тенденция, отражающая заинтересованность правящих кругов капиталистических государств в налаживании отношений с социалистическими странами. Закрепленные в таких документах, как советско-французский протокол о политических консультациях и Принципы сотрудничества между СССР и Францией, эти отношения в определенной мере стали образцом, который в дальнейшем перешел в более широкую международную практику. Достаточно сказать, что нынешний визит происходит без малого десять лет спустя после памятного визита генерала де Голля, открывшего путь для политического, экономического и культурного сотрудничества.

Широко освещая нынешние

ци сотрудничества в области культуры, образования и т. д. Ясно, что здесь еще существуют большие неиспользованные возможности. Вместе с тем сотрудничество между СССР и Францией могло бы внести большой позитивный вклад в дело решения кардинальных проблем мировой политики. Характеризуя эти проблемы, Л. Брежнев заявил в своей речи на обеде в честь французского президента: «Сейчас самым насущным требованием международной жизни становится материализация разрядки... Уменьшение военного противостояния в Европе, ограничение вооружений и разоружение являются такой сферой международной жизни, где сейчас особенно необходимы добрая воля и инициатива государств. Все большую актуальность, по нашему мнению, приобретает достижение широкого международного соглашения, предусматривающего строгое обязательство государств не создавать новых видов оружия массового уничтожения, новых систем такого оружия».

Таким образом, советско-французские переговоры способны привести к конкретным мерам в важнейших областях, определенных в Заключительном акте совещания в Хельсинки, — международной безопасности, экономическом сотрудничестве и культурных связях.

Важным событием международной жизни стал двухдневный визит в Москву по приглашению советского руководства президента Сирии Хафеза Асада. Состоявшиеся переговоры позволили обсудить особенности нынешнего положения на Ближнем Востоке и его влияние на международную обстановку в целом. Сирийская печать подчеркивает решимость СССР и САР сделать все необходимое для того, чтобы восстановить и обеспечить законные права арабских государств и всех народов этого района, включая арабский народ Палестины. «Визит явился фактором упрочения советско-арабской дружбы, укрепляет позицию арабов в их борьбе против сионизма и поддерживающих его сил», — пишет выходящая в Дамаске газета «Тишрин».

События показывают, что Советский Союз вместе со странами социалистического содружества продолжает курс на разрядку напряженности и сотрудничество, предпринимая инициативы, отвечающие требованиям времени и национальным целям заинтересованных сторон. Такая политика служит общим интересам и потому обретает растущую поддержку в мире.

ПЯСНЯР ДРУЖБЫ НАРОДАЎ

У радзе выдатных дзеячаў шматнацыянальнай савецкай літаратуры ганаровае месца належыць лаўрэату Ленінскай прэміі, народнаму паэту ВССР, Герою Сацыялістычнай Працы Петрусь Броўку. Творчасць выдатнага паэта-камуніста, вучонага заваявала шырокае прызнанне далёка за межамі роднай Беларусі. Яго жыццёвы і творчы вопыт — выдатны прыклад для паэтаў маладога пакалення. Аб гэтым гаварылі ўдзельнікі ўрачыстага вечара, прысвечанага 70-годдзю з дня нараджэння Петрусь Броўкі, які адбыўся ў Калоннай зале Дома саюзаў у Маскве.

КОНКУРС АБ СУЧАСНІКУ

Падведзены вынікі рэспубліканскага конкурсу на лепшы кінасцэнарый аб нашым сучасніку. У творчым спаборніцтве прынялі ўдзел пісьменнікі, кінематаграфісты, журналісты і маладыя літаратары, якія спрабуюць свае сілы ў кінадраматургіі. Разгледзеўшы прадстаў-

у прэзідыуме знаходзіліся сакратар ЦК КП Беларусі А. Кузьмін, відныя дзеячы літаратуры і мастацтва, прадстаўнікі грамадскай сталіцы.

Аб шырокай папулярнасці творчасці паэта гаварылі на вечары літаратары Масквы, Украіны, Таджыкістана, Латвіі і іншых саюзных рэспублік.

П. Броўка сардэчна падзякаваў выступаўшым за добрыя словы і запэўніў, што аддасць усе сілы, талент і натхненне роднаму народу.

Вечар закончыўся вялікім канцэртаў майстроў мастацтваў Беларусі.

лення на конкурс работы журы прыняло рашэнне адзначыць заахвочвальнымі прэміямі сцэнарый «Сам сабе гаспадар» А. Савіцкага, «Прапаў кодэкс» А. Петрашкевіча, «Чаму Дуброўскі кінуў Машу» Р. Раманова і І. Письменнай, «Браніслава» А. Кучара.

3 ПЕСНЯЙ УСЁ ЖЫЦЦЁ

НЯМА, БАДАЙ, У БЕЛАРУСІ КУТКА, ДЗЕ Б НЕ ПАБЫВАУ ПА РОЗНЫХ СПРАВАХ — ЦІ ТО ВЫСТУПАЮЧЫ З КАНЦЭРТНЫМІ ПРАГРАМАМІ, ЦІ ТО РОБЯЧЫ ЗАПІСЫ НАРОДНЫХ ПЕСЕНЬ, ЦІ ТО ДАПАМАГАЮЧЫ КАЛЕКТЫВАМ МАСТАЦКАЯ САМАДЗЕЙНАСЦІ, ВЫДАТНЫ ЭТНОГРАФ І ПЕДАГОГ, ФАЛЬКЛАРЫСТ І ВУЧОНЫ-МУЗЫКАЗНАУЦА НАРОДНЫ АРТЫСТ СССР ГЕНАДЗЬ ЦІТОВІЧ.

КАЛЕКТЫВУ ДЗЯРЖАУНАГА НАРОДНАГА ХОРУ БССР, ЯКІ ЕН СТВАРЫУ І ДОУГІ ЧАС УЗНАЧАЛВАУ, ВЫПАУ ВЫСОКІ ГОНАР ПРАДСТАУЛЯЦЬ БЕЛАРУСКАЕ МАСТАЦТВА У МНОГІХ ЗАРУБЕЖНЫХ КРАІНАХ, БРАЦКІХ САВЕЦКІХ РЭСПУБЛІКАХ.

З ГЕНАДЗЕМ ЦІТОВІЧАМ ВЯДЗЕ ГУТАРКУ ПАЭТВАЛЯНЦІН ЛУКША.

— Генадзь Іванавіч, як Вы думаеце, у чым вытокі Вашай любві да песні?

— Песня заўсёды спадарожнічала мне на жыццёвых сцэжках-пучывінах. Пачутая ад бацькоў, аднавіваюцца, яна засталася ў сэрцы назаўжды. Я з маленства з ёю заручаны. Падлеткам у далёкім 1924-м трапіў у Вільню. Здаў экзамены за першыя два класы і далей пачаў займацца ў семінары. Тут двойчы на тыдні іграў у духавым аркестры і двойчы на тыдні спяваў у хоры. Дзякуючы яму пазнаёміўся з творамі Чайкоўскага, Рымскага-Корсакава, Лядова і Вярстоўскага, Гуно і Шумана.

Неўзабаве мне ўпершыню выпала пабыць на рэпетыцыі Віленскага гімназічнага хору, якім кіраваў Рыгімавіч. З замілаваннем слухаў беларускія народныя песні. Потым усё часцей і часцей пачаў наведваць рэпетыцыі, марыў аб кансерваторыі. Але здарылася так, што ў 1930 годзе стаў студэнтам прыродазнаўча-матэматычнага факультэта Віленскага ўніверсітэта. Вось там мне і сябрам-аднадумцам прыйшла думка стварыць нешта накшталт вакальнага ансамбля. У хуткім часе калектыў быў арганізаваны, а мне даручана ў ім агульнае кіраўніцтва, падбор рэпертуару. Некалкі разоў мы ўдала выступілі з аматарскімі канцэртамі. Творчы пошук прывёў нас затым і да неабходнасці стварыць квартэт «Баян».

Пасля таго, як калектыў заваяваў аўтарытэт, мне прапанавалі ўзначаліць студэнцкі хор універсітэта. Ад такой прапановы я, натуральна, адмовіцца не мог. А потым мне, дырыжор-аматару, прапанавалі паступіць у кансерваторыю. Так з чацвёртага курса я пачаў сумяшчаць вучобу адразу ў дзвюх навучальных установах — універсітэце і кансерваторыі.

— І к гэтай часу адносіцца пачатак Вашай даследчай дзейнасці?

— Літаральна праз год пасля паступлення ў кансерваторыю я зрабіў свой першы навуковы даклад. Ён быў прысвечаны вывучэнню беларускіх валачобных песень. З таго часу мінула нямала гадоў. У творчым багажы паявіліся дзесяткі артыкулаў, навуковых прац, кніг.

— А дырыжорскае майстэрства? Яно ж не само па сабе далосся?

— Своеасаблівай акадэміяй дырыжорскага майстэрства стаў для мяне самадзейны хор вёскі Вялікае Падлесце. Выдатны савецкі хормайстар Аляксандр Свешнікаў пра выступленне гэтага калектыва ў Маскве пісаў у «Правду»: «Гэты хор з'яўляецца сапраўдным парадом народнага мастацтва. Выкананне хору поўнае невыказанага абаяння і цеплыні. Тэхніка выканання хору вельмі высокая, у яго — ідэальная інтанацыя, выключна выразная нюансіроўка». З гэтым калектывам у мяне звязаны ўспаміны з самай лепшай парой — парой маладоўскага творчага станаўлення. У Вялікім Падлесці (гэта Ляхавіцкі раён) я іхачэ раз пераканаўся, што мае прызванне — хор народнай песні. Тут я ўпершыню падрыхтаваў і выканаў усім вядомую «Ой, рэчанька, рэчанька», песню «Ажанілі мяне малалетняга» і іншыя. У час Першай дэкады беларускага мастацтва ў Маскве гэты хор быў адным з нямногіх непрафесійных калектываў, якім выпаў гонар прадстаўляць у сталіцы нашай Радзімы народнае мастацтва Савецкай Бе-

ларусі. Гэта, калі можна так сказаць, было майм экзаменам перад тым, як стаць кіраўніком Дзяржаўнага народнага хору БССР. З калектывам лёс мяне радніў два дзесяцігоддзі. Не парываецца сувязь з хорам і сёння, калі я пайшоў на заслужаны адпачынак.

— Генадзь Іванавіч, поспех любога калектыва і выканаўцы залежыць ад рэпертуару ці не зусім так?

— Я не змяняў даўняй традыцыі — побач з арыгінальнымі творамі заўсёды павінны прысутнічаць народныя песні і танцы. Большасць песень, падрыхтаваных калектывам, была напісана шчырымі сябрамі хору. Сярод гэтых твораў — «Добры дзень» народнага артыста БССР Уладзіміра Алоўнікава на словы Адама Русака, «Парты слава» Івана Кузняцова на словы Алеся Астапенкі, «Званы Хатыні» Ігара Лучанка на словы Рыгора Пятрэнікі, «Чаканне» Іосіфа Сушко на словы Эдуарда Валасевіча.

У выкананні фальклорнага ансамбля гучалі народныя песні «Святая застольная», «Ой, скарэй бы вчора даждаці»... У калектыў мы адбіралі спявачак па тэмбравых якасцях іх гласаў, манеры выканання, імкнучыся, каб калектыў захоўваў усе асаблівасці і адценні народных спеваў. Спявачкі фальклорнай групы — у асноўным былі ўдаельніцы мастацкай самадзейнасці.

— На ўсіх этапах творчай дзейнасці Вы былі звязаны з моладдзю, з камсамолам. За вялікую ж работу ў справе прапаганды народнай песні жаночая вакальная група хору і была адзначана прэміяй Ленінскага камсамола Беларусі?

— Ніколі не падлічваў, на якіх ударных камсамольскіх будоўлях выступаў наш калектыў, — надзвычай шмат іх было. Мы давалі таксама канцэрты на заходняй граніцы і ў стэпах Сярэдняй Азіі, на далёкай Поўначы і ў Сібіры. І ўсюды аматары мастацтва аказвалі цёплы прыём пасланцам Беларусі. Двойчы давалася выступаць у Польшчы, потым — Венгрыя, Румынія, Францыя, Фінляндыя...

Новая праграма, з якой цяпер выступае хор, называецца «Край ты мой квітнеючы». Нядаўна артысты паказалі яе на Украіне. Гледачы па заслугах ацанілі выступленне беларускіх артыстаў, бо канцэрт — маляўнічы выясок, падараны ім творчым калектывам, які ўзначальвае цяпер таленавіты мастацкі кіраўнік Міхась Дрынеўскі. Высокім майстэрствам вызначаюцца салісты Марыя Адамейка, Уладзімір Кавальчук, Валяціна Фомчанка, Міхась Пацук, Лідзія Рьлькевіч, танцоры, якімі кіруе харограф Віктар Цюрын, і натуральна, жаночы вакальны квартэт «Купаліна» — лаўрэат многіх конкурсаў.

— Некалкі слоў пра гэты калектыў...

— Квартэт нараджаўся ў штодзённым творчым пошуку на працягу многіх гадоў. У 1956 годзе з ліку лепшых выканаўцаў быў арганізаваны вакальны актэт. Ён з поспехам выступіў на VI Сусветным фестывалі моладзі і студэнтаў у Маскве. Выдатнае, самабытнае выканаўчае майстэрства беларускіх артыстаў было адзначана залатым медалём і дыпломам.

Мінуў час, і ў калектыве нарадзіўся квартэт, які мы назвалі «Купаліна» — беларуская народная песня

такой жа назвы стала «візійнай карткай» калектыва. Неўзабаве квартэт увайшоў у лік лепшых выканаўчых ансамбляў краіны.

— Генадзь Іванавіч, цяпер, калі кіраўніцтва хорам Вы перадалі маладзейшым, якімі клопатамі насычаны кожны Ваш дзень?

— Калі шчыра, то клопатаў ніколі не зменшылася: то экзамены, то пасаджэнні журы шматлікіх конкурсаў і аглядаў, фальклорныя экспедыцыі, выступленні, сустрэчы з самадзейнымі калектывамі і кампазітарамі-аматарамі, розныя справы ў Саюзе кампазітараў, Акадэміі навук... А нядаўна з друку выйшла мая «Анталогія беларускай народнай песні» — вынік шматгадовай працы і творчага роздуму.

— Раскажыце, калі ласка, пра гэта больш падрабязна.

— Задума стварэння «Анталогіі беларускай народнай песні» з'явілася яшчэ ў 1948 годзе, пасля выхаду ў свет майго першага зборніка выбранных беларускіх народных песень. З таго ж часу больш актыўна пачаў вывучаць друкаваныя і рукапісныя крыніцы, адбіраць у картатэку лепшыя ўзоры беларускага песеннага фальклору.

Калі б хто ў 20—30 гадах паспрабаваў склаці анталогію народнай песні, на яго шляху паўстала б неадольная перашкода: недахоп адпаведных фальклорных матэрыялаў і рукапісных крыніц. Я ж для адбору мог выкарыстаць каля дзесяці тысяч запісаў, большасць з якіх з'явілася або стала даступнай даследчыкам толькі ў пасляваенны час. Асновай, як бы эскізам анталогіі паслужыў выданы ў 1959 годзе мой зборнік «Песні беларускага народа», у якім было змешчана 296 твораў. Першае выданне анталогіі з'явілася на кніжных паліцах у 1968 годзе, другое — сёлета. Неабходнасць гэтага выдання была прадказана самім жыццём, паколькі першае разышлося на працягу некалькіх тыдняў, а колькасць заявак на кнігу расла і расла. Акрамя таго, было зроблена мноства арыгінальных запісаў, выйшла ў свет багатая кніг з серыі «Беларуская народная творчасць», падрыхтаваных Інстытутам мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору Акадэміі навук БССР. Калі ў першым выданні было прадстаўлена 400 песень, то ў другім — значна больш. Прычым, многія друкуюцца ўпершыню, а 23 песні папярэдняга выдання заменены лепшымі варыянтамі.

Выданне адкрываецца тэарэтычнай прадмовай, у якой даецца агульная характарыстыка беларускага музычнага фальклору. У анталогіі выкарыстаны запісы 67 збіральных, сярод якіх такія вядомыя кампазітары, музычныя дзеячы і вучоныя, як Рымскі-Корсакаў, Агрэнеў-Славянскі, Бадурэн да Куртэнэ, Янчук, Чуркін, Шырма, Сакалоўскі...

Асноўнае, чым я кіраваўся пры складанні анталогіі, былі мастацкія якасці напева і тэксту песні.

Некаторая частка напеваў анталогіі была выкарыстана беларускімі кампазітарамі яшчэ з друкаваных першакрыніц. Варта назваць Цікоцкага, Вагатырова, Камінскага, Вагнера, Семянюку. Рэпертуар самадзейных мастацкіх калектываў сведчыць аб тым, што анталогія карыстаецца шырокай папулярнасцю ў аматараў песні.

ПАРТРЭТЫ МАІХ ЗНАЁМЫХ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Пра Васіля Купчына і яго ўмелых сяброў, пра нафтапрацоўчыя гіганты на Дзвіне і цудоўны малады горад Наваполацк зноў жа напісаны нарыс «Наддзвінскі летапіс». З героямі яго падтрымліваюцца трывалыя сувязі.

Адным з першых будоўнікоў Лукомскай ДРЭС быў Уладзімір Лахцутка. Прыехаў на новае месца з Крупскага раёна. На будоўлі кемны, рупны да ўсякай справы брыгадзір Сцяпан Герасімух з першага дня заўважыў маўклівага, працавітага Лахцутку, неўзабаве прызначыў яго звеннявым. Уладзімір хутка паладзіў з хлопцамі. Працай жыў, працай цешыўся.

Аднойчы падыходзіць парторг будоўлі, здалёк усміхаецца:

— Раіліся, Валодзя, з начальнікам, — пацскае руку і гаворыць ён. — Думаем цябе ў брыгадзіры... Старанны, умелы — што вам тут рабіць удвух з Герасімухам?

— Баюся я, — шчыра прызнаўся Лахцутка. — Ніколі людзьмі не кіраваў.

— Кіраўнікомі не нараджаюцца, — супакоіў яго брыгадзір. — Імі становяцца ў нас сумленныя, працавітыя людзі.

Брыгада Уладзіміра Лахцуткі з гонарам пранесла праз гады сцяг пераможцаў у сацыялістычным спаборніцтве: у ліку першых была на завяршальным этапе будоўлі.

Блізка пазнаёміўшыся з такімі людзьмі, адкрываеш цудоўны свет іх багатай душы, здзіўляешся глыбіні іх пачуццяў у адносінах да людзей, да навакольнай прыроды, шырыні іх поглядаў і вышыні імкненняў. За найвялікшы гонар для сябе лічу гэты знаёмства.

Стваральнікам магутных БелАЗаў — жодзінскім рабочым і інжынерам прысвечаны вялікі раздзел у майёй новай кнізе «Партрэты знаёмых», якая здадзена ў друк у выдавецтве «Мастацкая літаратура» і пабачыць свет недзе ў сярэдзіне наступнага года. Апрача гэтага, у новым выданні будуць змешчаны вялікія нарысы «Рытмы Цэнтраліта» — пра завод цэнтралізаванага ліцца ў Гомелі, «Ля Дукорскіх мураў» — пра маіх землякоў з Пухавіцкага раёна і іншыя творы. Мае новыя сябры становяцца не толькі героямі нарысаў і апавяданняў, але і маймі настаўнікамі ў жыцці.

Рабочы клас вывеў мяне ў людзі. У сваіх таварышаў па працы я навучыўся рабіць справу з адказнасцю перад грамадствам. Рабочае сумленне, рабочы гонар, рабочае слова — сэнс гэтых паняццяў, якімі даражу больш за ўсё на свеце, калектыве. Быць зацікаўленым у рабоце, мець дачыненне да ўсіх фактаў жыцця, ісці ў нагу з часам, быць сярод першых — вось чаму вучылі мяне сябры па класу. Служыць яму, рабочаму класу, найпершы мой абавязак і найвялікшае задавальненне.

Валяцін МЫСЛІВЕЦ.

ГРАВЮРЫ З АКРУГІ ЛЕЙПЦЫГ

У Дзяржаўным мастацкім музеі БССР адкрылася выстаўка гравюр на дрэве майстроў з Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі. У экспазіцыі прад-

стаўлена больш як 50 работ мастакоў — педагогаў і выхаванцаў праслаўленага вышэйшага мастацкага вучылішча графікі і кніжна-афармленчага мастацтва ў Лейпцыгу.

Лейпцыг — сталіцу кірмашоў — па праву лічаць яшчэ і сталіцай сучаснай графікі ГДР. Тут дзесяткі мастакоў займаюцца гравюрамі на дрэве. Сярод іх такія прызнаныя майстры, як прафесар Берн-

гард Гейзіг, персанальная выстаўка якога з вялікім поспехам прайшла нядаўна ў Маскве, прафесары Карл Гірш, Курт Мюлер і Вольфганг Матойер.

У серыі гравюр да кнігі І. Бабеля «Конармія» К. Гіршу ўдалося глыбока перадаць атмасферу часу, гераічны пафас рэвалюцыйнага абнаўлення жыцця.

Адной з лепшых работ

К. Мюлера апошніх гадоў лічыцца прадстаўленая ў экспазіцыі арыгінальная гравюра «Будзёнавец».

Адзін з самых вядомых у ГДР жывапісцаў і графікаў В. Матойер — прыхільнік палітычнай, плакатнай графікі. Тэмы барацьбы за мір, выкрыццё фашызму, услаўленне новага жыцця — галоўныя тэмы яго шматграннай творчас-

ці. У Мінску мастак паказвае рад сваіх апошніх работ.

Наведвальнікі выстаўкі доўга стаяць каля лістоў «Чылі. 11 верасня 1973 года» Ф. Рудзікейта, «Валодзя» К. Яра, ля серыі ілюстрацый Р. Герольда да апавесці Ч. Айтматава «Вярблюджае вока» і іншых. Кожная з работ, прывезеных з Лейпцыга нашымі нямецкімі сябрамі, цікавая і своеасаблівая.

ЛЯДОВАЯ ФАНТАЗИЯ

Пяшчотныя гукі музыкі па-ступова насычаюць празрыстае ранішняе святло, якое азарае чароўнае возера. Тут жывуць прыгожыя дзяўчаты, ператвораныя злым чараўніком у лебедзяў. І толькі любоў чалавека можа вызваліць іх ад чар. Павольна слізгаюць у карагодзе дзяўчаты-лебедзі, з надзеяй сустракаючы нараджэнне новага дня... Так пачынаецца выступленне Ленінградскага дзяржаўнага балета на лёдзе, які паказвае сваю новую праграму ў мінскім Палацы спорту.

Калектыву ўсяго восем гадоў, але ўжо звыш тысячы незабыўных спектакляў паказаў ён глядачам. За гэты час падрыхтавана пяць новых праграм, над пастаноўкай якіх працавалі вядомыя савецкія балетмайстры заслужаныя артысты РСФСР Святаслаў Кузняцоў і Канстанцін Расадазін. Тысячы мінчан і гасцей горада штотдзённа залаўняюць велізарную залу, каб стаць сведкамі незвычайнага спалучэння харэаграфіі і спартыўнага майстэрства, касцюмаў, музыкі і святла, атрымаць асалоду ад незабыўнай лядовай фантазіі. У Мінск леныградцы пры-

везлі новае харэаграфічнае прадстаўленне «Навелы аб каханні». Харэаграфічная кампазіцыя на музыку П. Чайкоўскага «Возера лебедзяў» у пастаноўцы Наталлі Дудзінскай і Канстанціна Сяргеява выклікае ў глядачоў пачуццё захаплення ўзвышанасцю і пяшчотнасцю. Паэтычныя гукі музыкі П. Чайкоўскага змяняюцца віхурным андалузскім танцам, харэаграфічнай мініяцюрай «Андалузскае вяселле» на музыку кампазітараў А. Альбеніса, Э. Гранадаса, М. дэ Фалья. Адзін танец змяняецца другім... Цяжка выдзеліць з гэтай віхуры найбольш уражлівыя сцэны. Можна толькі сказаць: тут забываеш, што ўсё гэта адбываецца на лёдзе, — настолькі бліскуча і зладжана выступаюць салісты Алена Васільева, Віктар Ельчын, Ірына Корына, увесь састаў балета. А праз мінуту мы — у Паўлаўскім кур'але пад Пецяярбургам, дзе ў другой палове дзевятнацатага стагоддзя праходзілі музычныя вечары. Пад гукі музыкі Штраўса кружацца ў вальсе прыгожыя пары. Ідзе традыцыйнае вясновае свята. «Сустрэча з Пецяярбургам» — так называў гэту

кампазіцыю аўтар лібрэта і балетмайстар Канстанцін Баярскі. Цікавыя дэкарацыі і маляўнічыя касцюмы стварыла мастак Валянціна Коршыкава. Заканчваюцца «Навелы аб каханні»... На лёдзе балет-рэвю. У ім ярка расцвіло мастацтва танца народаў Савецкага Саюза. «Усходняя легенда» і «Уральскія самацветы», азербайджанскі танец «Ружа», рускі

і малдаўскі танцы — далёка не поўны пералік убачанага на лёдзе Палаца спорту. Усеагульную цікавасць выклікала тэатралізаванае прадстаўленне «Брэменскія музыканты». У заключэнне гэтага цікавага прадстаўлення выступілі салісты балета, шматразовыя чэмпіёны Еўропы і свету, чэмпіёны Алімпійскіх гульняў Аляксей Улануў,

Людміла Белавусова і Алег Пратапопаў. Доўга не сціхалі ў зале апладысменты, якімі ўзнагародзілі ўдзячныя мінчане ўдзельнікаў гэтай лядовай феерыі.

НА ЗДЫМКАХ: лядовая фантазія Ленінградскага балета на лёдзе.

Тэкст і фота Я. КАЗЮЛІ.

ФАКІР ЖЫВЕ Ў МІНСКУ

Уваходзіш у кватэру і заміраеш: над ананом, учапніўшыся за карніз, раскачваецца метравая змяя.

— Не палохайцеся, — гаворыць Уладзімір Куляшоў, — гэта ж вялікавокі полаз, бяскрыўдная істота!

Трыццацігадовага Уладзіміра, якога ўсе паўжартам клічуць «факірам» за дружбу са змяямі, восенню звычайна не бывае дома. У гэты час ён адлюльвае гюрзу і кобраў у гарах і пустынях Сярэдняй Азіі. Цяпер ён не паехаў у экспедыцыю — здаваў экзамены на біяфаку Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта.

Сустрэчы з рэптыліямі ў Уладзіміра адбываюцца кожны дзень дома. У яго кватэры іх пятнаццаць. З ядавітых у «факіра» жывуць гюрза, эфа, кобра, шчытаморднік. З неядавітых — вялікавокі полаз, вужы. Гонару стаць «кватарантам» удастойваецца самая спакойная змяя або тая, што пакінула невялічкую, але памятную метку на целе гаспадара. Дванаццаць разоў кусалі Уладзіміра змеі. Але і яны не пахіснулі захаплення, якое стала паступова другой прафесіяй (да гэтага ён працаваў тэхнікам-аўтадарожнікам, цяпер лабарант у Акадэміі навук БССР).

Уладзімір ловіць змей з дзяцінства. Спачатку прыцягвала да іх хлапечая дапытлівасць: у кнігах змей апісвалі мудрымі і ка-

варнымі, а ў жыцці яны аказваліся хутчэй дурнымі, асцярожнымі і часам безабароннымі. Пазней, калі яму, аднаму з нямногіх у нашай краіне, выдалі спецыяльны дозвол на адлоў змей, калі ён навучыўся голымі рукамі браць кобру, гюрзу, эфу, захацелася ведаць пра іх усё.

Але ядавітыя змеі звычайна вядуць змрочны спосаб жыцця. Назіраць за імі ў пустыні або ў гарах амаль немагчыма. Іншая справа дома! У пухлым шывтку — «біяграфіі» кватарантаў. Запісы Уладзімір Мікалаевіч вядзе рэгулярна, ілюструе іх фатаграфіямі. Ён ужо мае 200 «партрэтаў» змей, злоўленых ім для гадавальныхкаў.

Хатнія ставяцца да насельнікаў кватэрных тэрарыумаў па-рознаму. Жонка стрымана: трэба дык трэба. Маці, калі Валодзя выязджае ў экспедыцыю, замазвае ў пакоі нават нязначныя шчыліны, каб змеі не распаўзліся па кватэры. Яна іх вельмі баіцца. Брат смела бярэ ў рукі, каб пакарміць. Рабіць гэта, між іншым, няпроста. Куляшоў прыдумаў для сваіх гадаванцаў універсальнае блюда: сумесь сырага жаўтка з маркоўным сокам і малаком. Вадкасць ён набірае ў шпрыц, замест іголки надзявае гумавую трубочку даўжынёй 10—15 сантыметраў. Порцыі такой яды халае на месца.

Л. ЛАМСАДЗЕ.

ЗНАХОДКА — МАНЕТЫ XVII СТАГОДДЗЯ

У Ашмянскіх краязнаўчы музей імя Ф. Багушэвіча паступілі рэдкія экспанаты — 37 манет XVII стагоддзя. Сярод іх літоўскія, рыжскія, ліўонскія саліды, драйпэлькеры брандэнбургскія, паўтараграшавікі Рэчы Паспалітай перыяду праўлення Сігізмунда III Ваза і адзін драйпэлькер Каралеўства Швецыі перыяду праўлення Густава II Адольфа. Манеты выраблены

з білону (сплаву медзі і сярбра).

Перадаў іх у музей жыхар вёскі Дзядзічы Іўеўскага раёна Аляксандр Супрановіч, які працуе ў Ашмянска-Разам з аднавяскоўцам Міхаілам Завадскім яны ўбіралі бульбу на прысядзібным участку і выаралі плугам гліняны гаршчок з манетамі.

А. СЯРГЕЙЧЫК.

ВЫДАЕ БЮРО «ТУРЫСТ»

«Зямля дрыгавічоў» — так называлася Беларускае Палессе ў старажытных рускіх летапісах. І адным з галоўных гарадоў гэтай зямлі быў Пінск. Гэтымі словамі адкрываецца набор калярных паштовак аб Пінску, выдадзены ў Маскве Цэнтральным рэкламна-інфармацыйным бюро «Турыст». У наборы 22 паштоўкі. На іх — гістарычныя помнікі горада: французсканскі касцёл XV стагоддзя, будынак былой калегіі езуціцкага манастыра, пабудаваны ў сярэдзіне XVII стагоддзя, і іншыя.

На паштоўках таксама адлюстраваны новыя прамысловыя прадпрыемствы, будынікі Галоўпалессесводбуда і інстытута «Саюзгпрамеліяводгас», цэнтральная плошча імя Леніна, жылыя мікрараёны, помнік слаўнай дачцы беларускага народа В. Харужай, брама катар № 92, устаноўлены на месцы высадкі легендарнага дэсанта Дняпроўскай ваеннай флатыліі.

С. ШАПІРА.

ГУМАР

— Дарагая, Жак учора вечарам наведаў мой дом і ўпаў да маіх ног!

— Уяўляю, як страшэнна ты націраеш паркет!

У дзверы звоніць прадстаў-

нік фірмы, якая прадае пасткі.

— У нас ужо ёсць пастка, — кажа гаспадар.

— Наша — самае апошняе вынаходства, яна прадаецца з мышшу ў сярэдзіне...

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82, 33-02-80, 33-03-15, 33-01-97, 33-15-15.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.
Зак. 1591.

Руіны старажытнага замка ў Лідзе.

Фота К. ЯКУБОВІЧА.